

İTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

HAFTALIK
EKONOMİ BÜLTENİ
18 KASIM 2024

Ekonomide Son Geliřmeler

- 03 ÇİN: DIş TİCARET
- 04 ÖDEMELER DENGESİ
- 08 TİCARET SATIş HACİM ENDEKSİ
- 10 DIş TİCARET ENDEKSLERİ
- 12 SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ
- 14 CİRO ENDEKSLERİ
- 16 İNşAAT MALİYET ENDEKSİ
- 17 KONUT SATIş İSTATİSTİKLERİ
- 19 İşGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ
- 21 ÜCRETİİ ÇALIşAN İSTATİSTİKLERİ

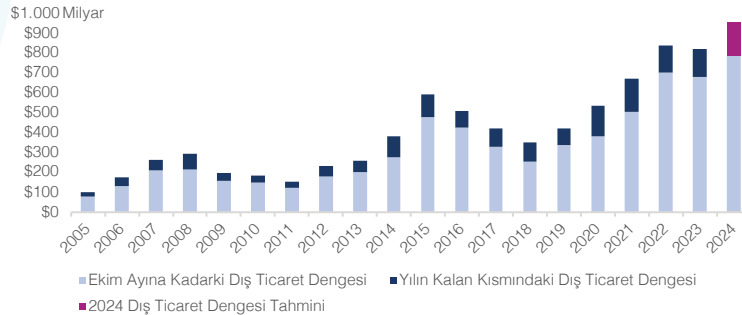
“Çin’in Ticaret Fazlası Bu Yıl Rekor Kırmaya Hazırlanıyor: 1 Trilyon Dolar Kapıda”

Çin’in dış ticaret fazlası bu yıl yeni bir rekora ulaşma yolunda ilerliyor. Geçtiğimiz haftalarda açıklanan verilere göre Çin’in mal ticareti fazlası 2024’ün ilk 10 ayında 785 milyar dolara yükseldi. Bloomberg’in hesaplamalarına göre Çin’in ihracatı ve ithalatı arasındaki farkın, aynı hızda büyümeye devam edilirse sene sonunda yaklaşık 1 trilyon dolara ulaşması bekleniyor. Bu artış, küresel boyutta dış ticaret dengesizliğine ilişkin endişeleri artırıyor.

Çin’in hızlı kalkınması bazı ülkelerin küresel ekonomideki güçlü konumlarını tehdit etmeye devam ediyor. Bu durum, Çin’in diğer ekonomilerle arasındaki gerilimi artırabilir ve özellikle ABD Başkanı seçilen Donald Trump’ın Çin’e karşı tutumunu sertleştirebilir. Hâlihazırda Güney Amerika’dan Avrupa’ya kadar birçok ülke Çin’e milyarlarca dolarlık ithalat tarifeleri uyguluyor. Birçok ülkenin gümrük vergisi getirmesine Çin’in yanıtı ise kendi para biriminin değerini düşürmek oldu. Yuanın değer kaybı böylece Çin mallarını ucuzlatmak suretiyle konulan gümrük vergilerinin etkilerini de azaltmış oluyor. Çin’in başlattığı bu kur savaşına karşın Hindistan Merkez Bankası da para birimi rupinin değerini düşüreceğini açıkladı.

Öte yandan Çin gazetesi Global Times, Bloomberg’in bu tahminlerinin korumacı tarifeler için bir bahaneden ibaret olduğunu savunuyor. Gazete, beklenen ticaret fazlasının Çin’in diğer ekonomilerle ticaretindeki kâr dağılımını yansıtmadığını vurguluyor ve Çin’deki Avrupalı şirketlerin ihracatlarından elde ettiği kârın üçte birinin zaten Avrupa Birliği’ne gittiğine dikkat çekiliyor.

Çin Dış Ticaret Dengesi

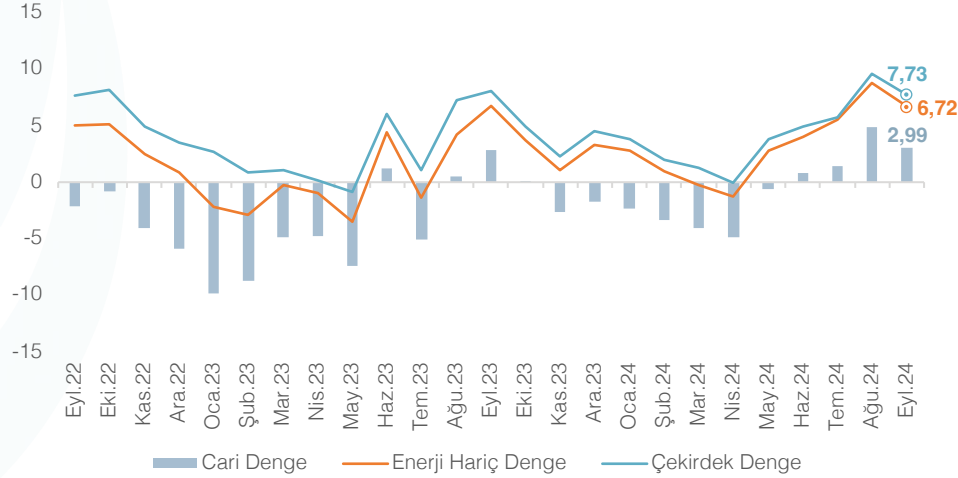

Kaynak: Çin Gümrükler Genel Idaresi, Bloomberg Hesaplamaları

“Cari İşlemler Hesabında Aylık 2,99 Milyon Dolar Fazla ”

Cari işlemler hesabı eylül ayında yaklaşık 2,99 milyon dolar fazla kaydetti. Böylece, cari işlemler hesabı son dört aydır aylık bazda fazla vermiş oldu. Enerji hariç cari işlemler hesabı 6,72 milyar dolar fazla verirken altın ve enerji hariç cari işlemler hesabı 7,73 milyar dolar fazla kaydetti.

Cari Denge, Enerji Hariç Denge ve Çekirdek Denge (milyar dolar)

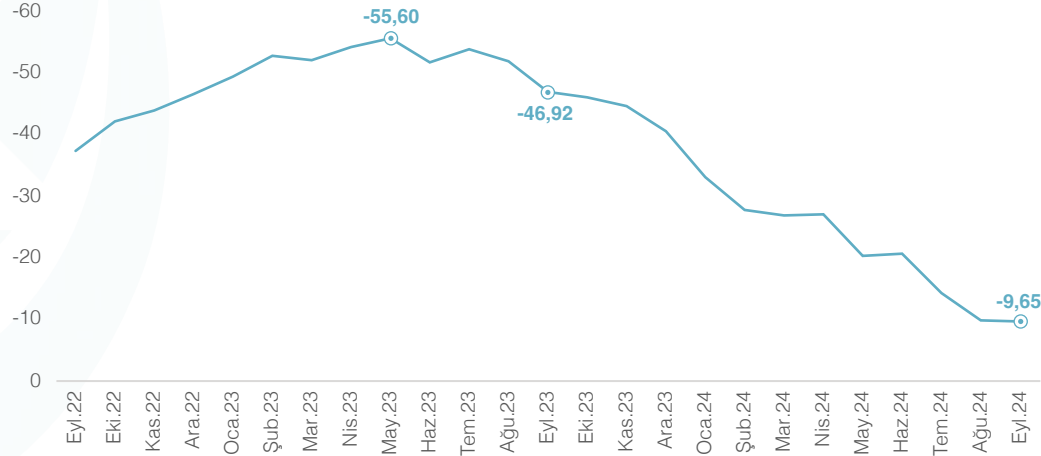

Kaynak: TCMB

“Yıllık Cari Açık 9,65 Milyar Dolar Oldu”

Yıllıklandırılmış cari açık bir önceki aya göre %2,0, bir önceki yılın aynı ayına göre %79,4 oranında azalarak eylül ayında 9,65 milyar dolara geriledi.

Cari Denge, 12 Aylık Kümülatif (milyar dolar)

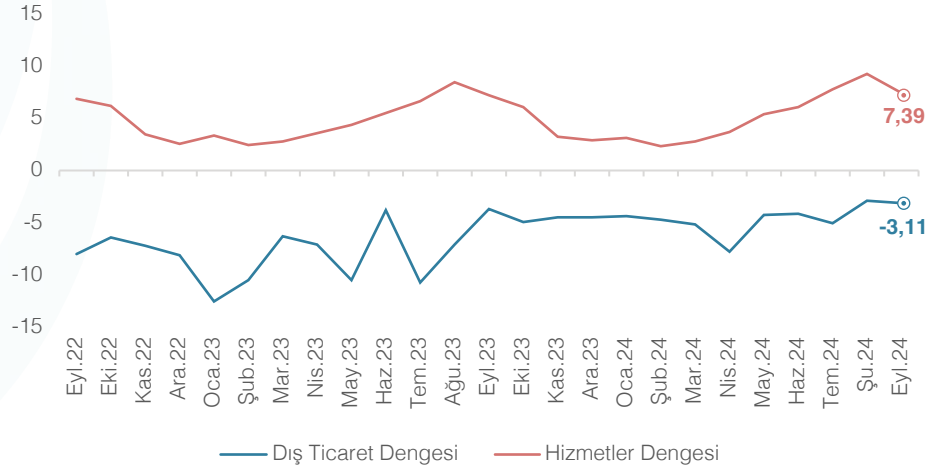

Kaynak: TCMB

“Dış Ticaret Açığı 3,11 Milyar Dolar Seviyesinde Gerçekleşti”

Eylül ayında bir önceki aya göre ihracat %0,4 azalırken ithalat %0,6 oranında artış gösterdi. Bir önceki yılın aynı ayına göre ihracat %0,2 azalarak 21,66 milyar dolar olurken ithalat %2,5 oranında azalarak 24,78 milyar dolar seviyesine geriledi. Böylece dış ticaret açığı 3,11 milyar dolar değerini aldı. Hizmetler dengesinde ise aylık net gelir bir önceki aya göre %19,9 azalırken bir önceki yılın aynı ayına göre %3,1 oranında artış kaydetti ve 7,39 milyar dolar oldu.

Dış Ticaret ve Hizmetler Dengeleri (milyar dolar)

Kaynak: TCMB

“Rezerv Varlıklar 719 Milyon Dolar Azaldı”

Eylül ayında doğrudan yatırımlarda 649 milyon dolar, portföy yatırımlarında 370 milyon dolar ve diğer yatırımlar kaleminde 1.519 milyon dolar değerinde net giriş gerçekleşti. Böylece, finans hesabı 2.538 milyon dolar arttı. Resmi rezervler aylık bazda 719 milyon dolar azalırken net hata noksan kalemi 6.239 milyon dolar geriledi.

Ödemeler Dengesi 2023-2024 Yılları Karşılaştırması (milyon dolar)

	Aylık (Eylül)		9 Aylık		Yıllık	
	2024	2023	2024	2023	2024	2023
A-Cari İşlemler Dengesi	2.988	2.796	-5.271	-36.122	-9.652	-46.915
a-Dış Ticaret Dengesi	-3.113	-3.701	-41.470	-72.330	-55.484	-94.027
İhracat	21.667	21.720	188.984	183.728	256.255	249.310
İthalat	24.780	25.421	230.454	256.058	311.739	343.337
b-Hizmetler	7.390	7.171	47.718	44.558	59.863	56.748
Birincil Gelir	-1.230	-871	-11.521	-8.832	-14.108	-10.348
İkincil Gelir	-59	197	2	482	77	712
c-Diğer	-1.289	-674	-11.519	-8.350	-14.031	-9.636
B-Sermaye	-6	-23	-111	-167	-149	-179
C-Finans	-2.538	-7.216	-21.967	-33.644	-41.066	-50.131
a-Doğrudan Yatırımlar	-649	300	-3.443	-2.772	-5.659	-5.041
b-Portföy Yatırımları	-370	-811	-15.568	-1.738	-21.969	-2.769
c-Diğer Yatırımlar	-1.519	-6.705	-2.956	-29.134	-13.438	-42.321
Rezerv Varlıklar	-719	7.663	-4.138	-10.958	4.793	148
Net Hata Noksan	-6.239	-2.326	-20.723	-8.313	-26.472	-2.889

*NOT: Finans hesabında negatif değerler giriş, pozitif değerler çıkış anlamına gelmektedir.

* Tablodaki değerler ödemeler dengesi analitik sunumundan elde edilmiştir.

Kaynak: TCMB

“Ticaret Satış Hacminde Yıllık %12,7 Artış”

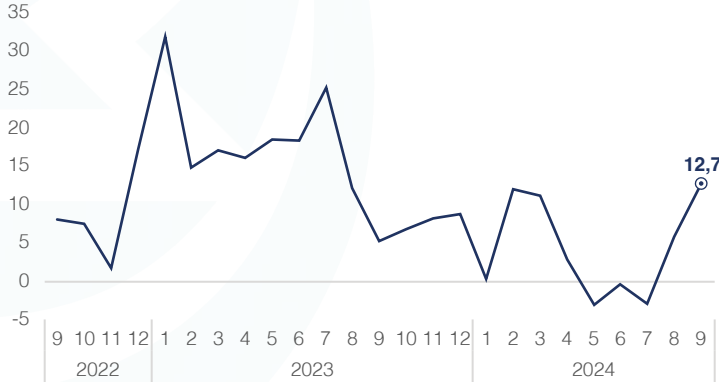
Ticaret satış hacmi eylül ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %12,7 oranında arttı. Aynı ayda motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin toptan ve perakende ticareti ile onarımı için satış hacminde %3,3, toptan ticaret satış hacminde %13, perakende ticaret satış hacminde ise %15,9 artış kaydedildi.

“

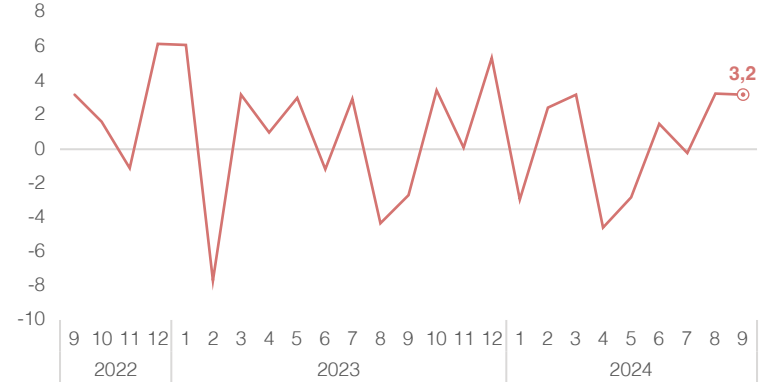
Ticaret satış hacim endeksi, ticaret sektöründe faaliyet gösteren farklı tür ve büyüklükteki girişimlerin satış hacimlerini aylık olarak ölçüyor.

”

Ticaret Satış Hacmi Yıllık ve Aylık Değişim Oranları (%), Eylül 2024

— Yıllık Değişim

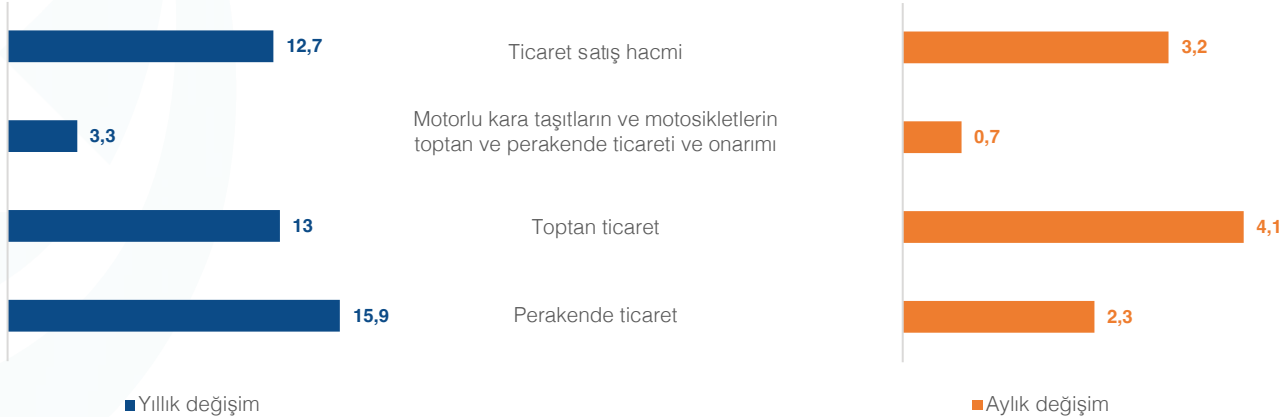

— Aylık Değişim

“Endekste Aylık %3,2 Oranında Artış”

Ticaret satış hacmi endeksinde bir önceki aya göre %3,2 oranında artış kaydedildi. Endeksin alt detaylarına bakıldığında motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin toptan ve perakende ticareti ile onarımı için satış hacminde %0,7 artış görüldü. Toptan ticaret satış hacminde %4,1, perakende ticaret satış hacminde ise %2,3 artış yaşandı.

Ticaret Satış Hacmi Yıllık ve Aylık Değişim Oranları (%), Eylül 2024

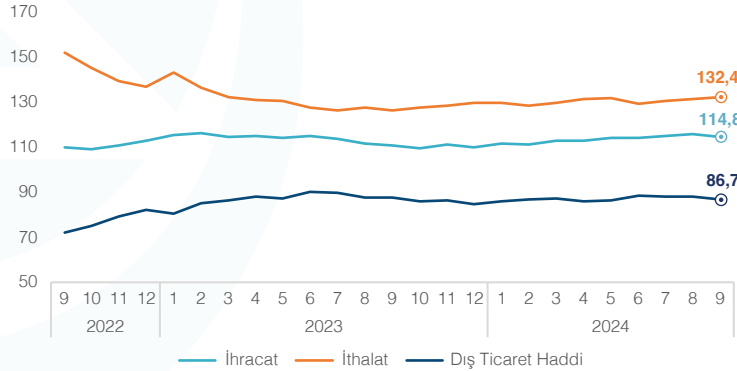
Kaynak: TÜİK

“İmalat Sanayi İhracat Birim Değer Endeksinde %3,2 Artış”

Eylül ayı dış ticaret endekslerine göre ihracat birim değer endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre %3,6, ithalat birim değer endeksi %4,7 artış gösterdi. İhracat birim değer endeksinin ithalat birim değer endeksine oranı olarak hesaplanan dış ticaret haddi 2023 yılı eylül ayında 87,7 iken 1 puan azalarak 2024 yılı eylül ayında 86,7 oldu.

İhracat birim değer endeksinin alt kırılımlarına bakıldığında bir önceki yılın aynı ayına göre gıda, içecek ve tütünde %11,6, hammadde-lerde (yakıt hariç) %6,2, imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %3,2 artış gerçekleşirken yakıtlarda %12,1 azalış kaydedildi. İthalat birim değer endeksi ise bir önceki yılın aynı ayına göre gıda, içecek ve tütünde %8,2, ham maddelerde (yakıt hariç) %5,3, imalat sanayin-de (gıda, içecek, tütün hariç) %4,3 artarken yakıtlarda %3,7 azaldı.

Dış Ticaret Haddi ve Birim Değer Endeksleri

Kaynak: TÜİK

“

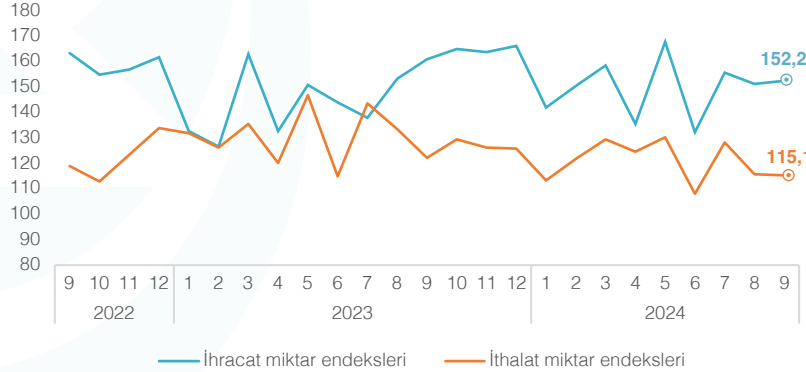
Dış Ticaret Hadleri: İhracat birim değer endeksinin ithalat birim değer endeksine oranlanmasıyla elde edilir. Dış ticaret haddinin 100'ün üzerinde bulunması; dış ticarete konu malların baz yılına göre pahalıya satılıp, ucuza satın alındığı için ihrac eden ülke lehine bir duruma işaret eder. Ters durumda ülke aleyhinde bir durum vardır.

”

“İhracat Miktar Endeksi %5,2 Azaldı”

Eylül ayı miktar endeksindeki değişimlere bakıldığında ihracat miktar endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre %5,2, ithalat miktar endeksi ise %5,8 oranında azaldı. İhracat miktar endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre gıda, içecek ve tütünde %11,8, yakıtlarda %34,3, ham maddelerde (yakıt hariç) %12,6 azalırken imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %1,3 artış kaydetti. İthalat miktar endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %2,1, ham maddelerde (yakıt hariç) %4,1 artarken yakıtlar %13,1, gıda, içecek ve tütün %9 azaldı.

Miktar Endeksleri

Kaynak: TÜİK

“

Birim değer endeksi: Birim değer endeksi, ihracat ya da ithalat birim değerlerinde meydana gelen değişimin ölçüsüdür.

Miktar endeksi: Dış ticaret miktar endeksleri fiyat sabit olmak koşuluyla dış ticaret miktarlarında meydana gelen değişimi ölçmektedir.

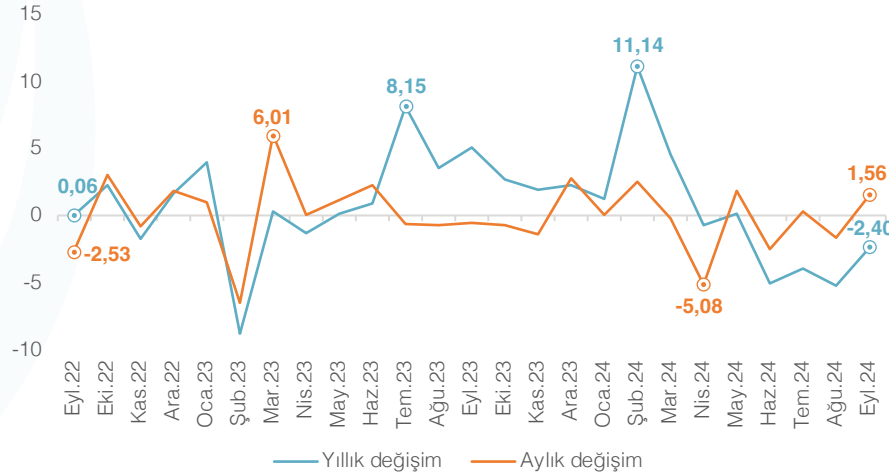
”

“Sanayi Üretim Endeksi Aylık Yükseliş; Yıllık Düşüş”

Sanayi üretim endeksi eylül ayında bir önceki aya göre %1,6 artarken bir önceli yılın aynı ayına göre ise %2,4 azalış kaydetti.

Sanayinin alt sektörleri incelendiğinde 2024 yılı eylül ayında elektrik, gaz ve buhar sektörü endeksinde bir önceki yılın aynı ayına göre %1,1’lik artış gerçekleşti. Madencilik ve taş ocakçılığı, sermaye malı ve imalat sektörlerinde ise en yüksek azalış oranları görüldü.

Sanayi Üretim Endeksi Değişim Oranları (%)

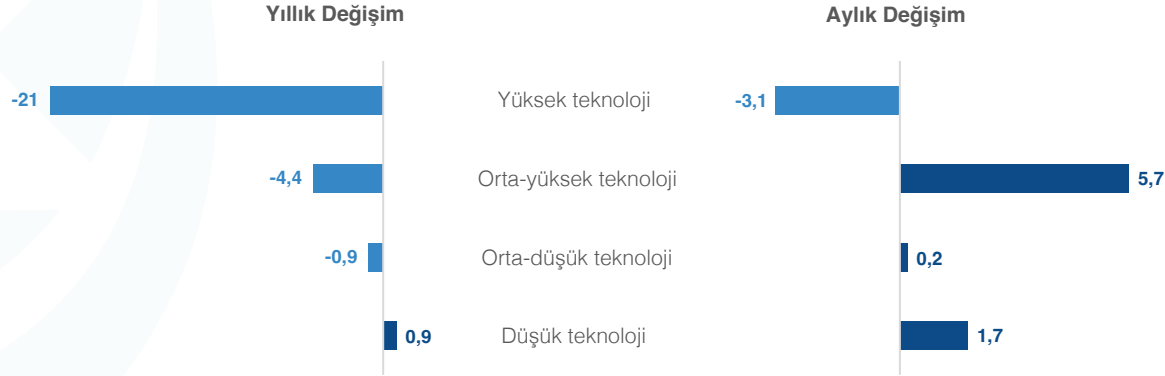

Kaynak: TÜİK

“Yüksek Teknoloji Grubunda Düşüş; Orta-Yüksek Teknoloji Grubunda Yükseliş”

Sanayi üretiminde yüksek teknoloji ürün grubu eylül ayında bir önceki aya göre %3,1 oranında değer kaybı gösterdi ve bir önceki yılın aynı ayına göre %21’lik oran ile düşüş kaydetmeye devam etti. Bu teknoloji grubu dışında kalan, orta-yüksek teknoloji, orta-düşük teknoloji ve düşük teknoloji gruplarında ise aylık oranlarda ılımlı bir yükselme yaşandı.

Sanayi Üretim Endeksi Teknoloji Gruplarına Göre Değişim Oranları, Eylül (%)

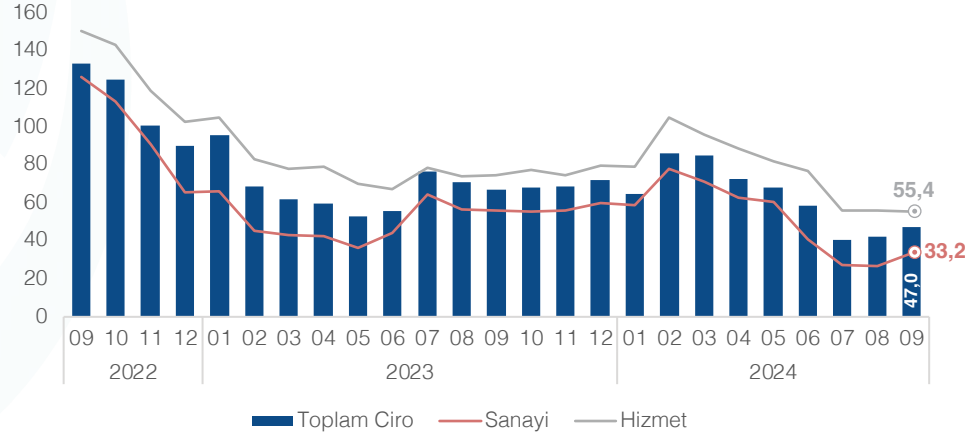

Kaynak: TÜİK

“Toplam Ciroda Yıllık %47 Artış Yaşandı”

Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmet sektörlerini kapsayan toplam ciro endeksi eylül ayında bir önceki aya göre %5,5, bir önceki yılın aynı ayına göre %47 oranında artış kaydetti. Toplam cironun alt kırılımlarına bakıldığında yıllık bazda inşaat ciro endeksinde %76,4, hizmet ciro endeksinde %55,4, ticaret ciro endeksinde %49 ve sanayi sektörü ciro endeksinde ise %33,2 oranlarında artış görüldü.

Ciro Endeksleri Yıllık Değişim Oranları (%)

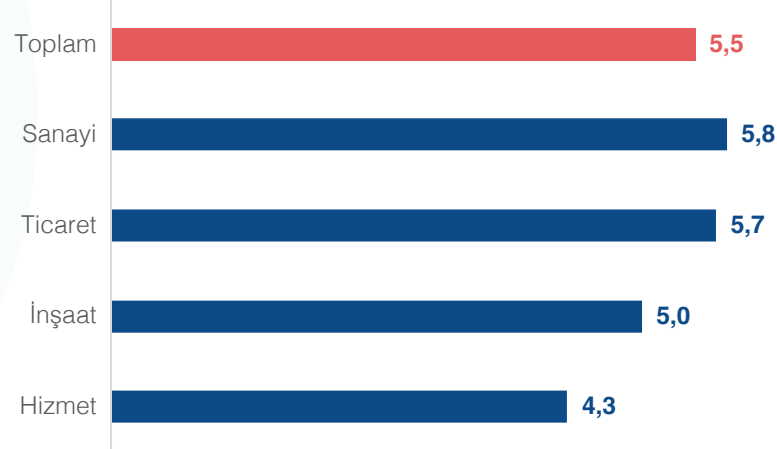

Kaynak: TÜİK

“Sanayi Sektöründe Aylık %5,8’lik Yükseliş”

Eylül ayına ait toplam cironun alt detayları incelendiğinde aylık bazda en yüksek artış %5,8 ile sanayi sektörü ciro endeksinde görülürken en düşük artış ise %4,3 ile hizmet sektörü ciro endeksinde gerçekleşti.

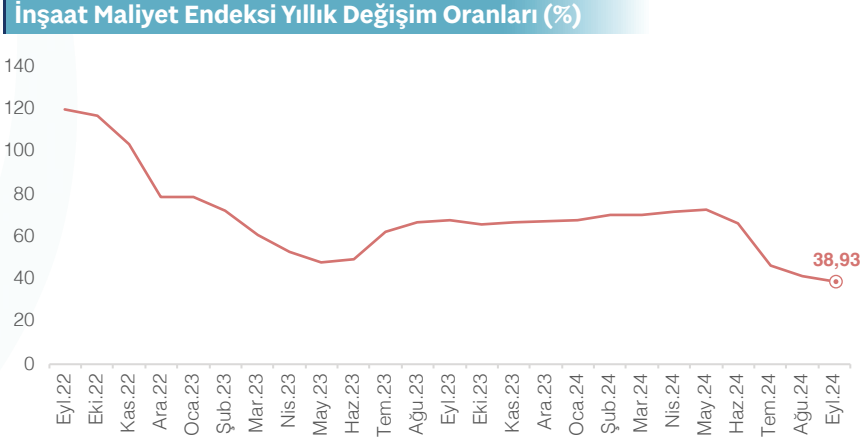
Toplam Ciro Aylık Değişim Oranları (%), Eylül 2024

Kaynak: TÜİK

“İnşaat Maliyet Endeksinde Aylık %0,57 Artış”

İnşaat maliyet endeksi eylül ayında bir önceki aya göre %0,57, bir önceki yılın aynı ayına göre ise %38,93 oranında artış gösterdi. Bir önceki aya göre malzeme endeksinde %1,14 artış olurken işçilik endeksinde %0,09 artış kaydedildi. Yıllık değişimler malzeme endeksinde %33,98, işçilik endeksinde ise %55,69 oranında artış olarak gerçekleşti.

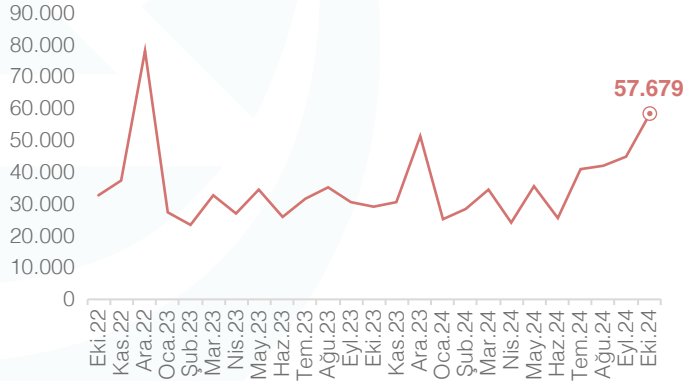

Kaynak: TÜİK

“Türkiye’de Ekim Ayında 57 bin 679 İlk El Konut Satışı Gerçekleşti”

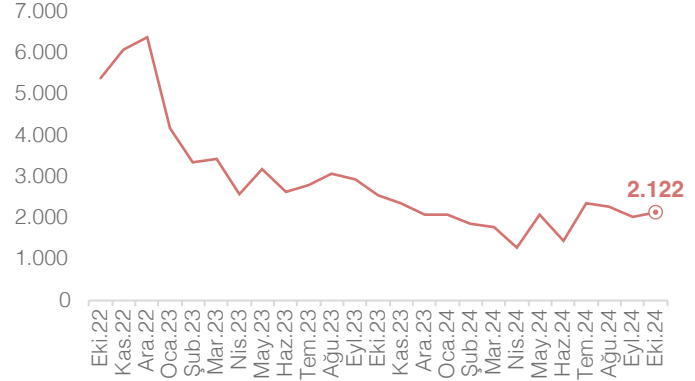
Türkiye genelinde ekim ayında konut satış sayısı bir önceki aya göre %17,2, bir önceki yılın aynı ayına göre %76,1 artarak 165 bin 138 oldu. Gerçekleşen toplam satışların %12,8’i ipotekli satışlardan oluştu. İlk el satışlar ise bir önceki aya göre %28,6, bir önceki yılın aynı ayına göre %97,3 artarak 57 bin 679 oldu. Yabancılar yapılan konut satışları bir önceki aya göre %4,9 artarken bir önceki yılın aynı ayına göre %16,3’lük azalış ile 2 bin122 seviyesinde gerçekleşti. Toplam konut satışları içinde yabancılar yapılan konut satışının payı ise %1,3 oldu.

İlk El Satış Sayıları (Türkiye)

Kaynak: TÜİK

Yabancılar Yapılan Satışlar (Türkiye)

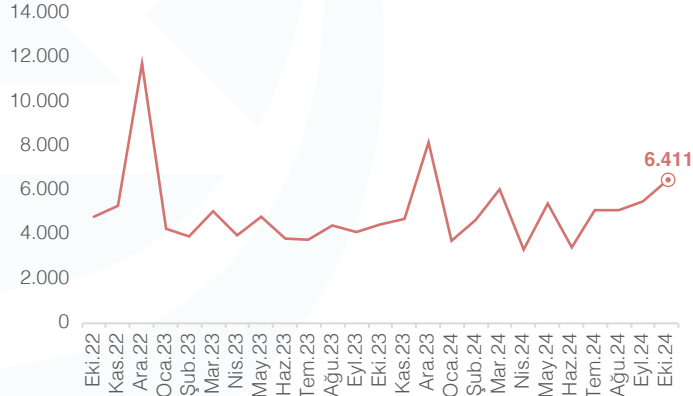

Kaynak: TÜİK

“İstanbul’da Ekim Ayında 6 bin 411 İlk El Konut Satışı Gerçekleşti”

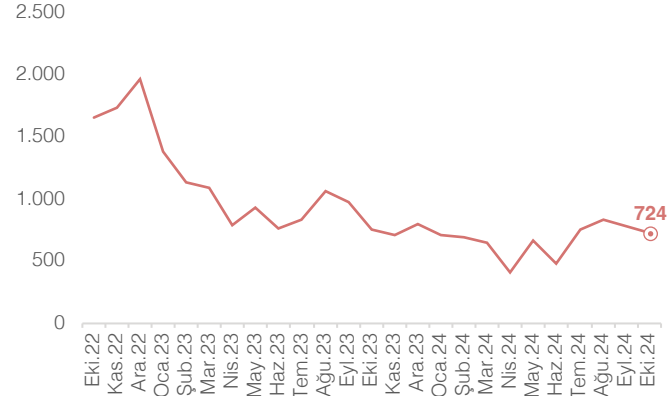
İstanbul özelinde ekim ayında gerçekleşen toplam konut satış sayısı bir önceki aya göre %16,4, bir önceki yılın aynı ayına göre %66,1 artarak 24 bin 812 oldu. Gerçekleşen toplam satışların %16,9’u ipotekli satışlardan oluşuyor. İlk el satışlar ise bir önceki aya göre %17,3, bir önceki yılın aynı ayına göre %43,6 oranlarında artarak 6 bin 411 olarak kaydedildi. Yabancılar yapılan konut satış sayısı bir önceki aya göre %7,5, bir önceki yılın aynı ayına göre %4,5 oranlarında azaldı. Yabancılar yapılan satışlar toplam satışların %2,9’unu oluşturdu.

İlk El Satış Sayıları (İstanbul)

Kaynak: TÜİK

Yabancılar Yapılan Satışlar (İstanbul)

Kaynak: TÜİK

“İşsizlik Oranında Tek Hane Değişmedi”

Hane halkı işgücü araştırması eylül ayı sonuçlarına göre 15 yaş ve üzeri bireylerde işsiz sayısı bir önceki aya göre 35 bin kişi artarak 3 milyon 100 bin kişi oldu. Buna karşın işsizlik oranı ise önceki aya göre değişiklik göstermeyerek %8,6 seviyesinde gerçekleşti.

İlgili ayda göstergelere olumlu yansıyan sonuçlar, istihdam ve işgücüne katılımda meydana geldi. Sonuçlara göre istihdam oranı 0,1 puan artarak %49,7; işgücüne katılma oranı ise aylık bazda 0,2 puan artışla %54,4 olarak gerçekleşti. Öte yandan 15-24 yaş grubunda işsizlik oranında gerçekleşen 0,3 puanlık artış bu yaş grubundaki işsizlik oranını %17,1 oranına yükseltmiş oldu. Haftalık ortalama fiili çalışma süresi ise eylül ayında bir önceki aya göre değişim göstermeyerek 42,7 saat olarak açıklandı.

Temel İşgücü Göstergeleri, 15+ Yaş, Eylül 2024

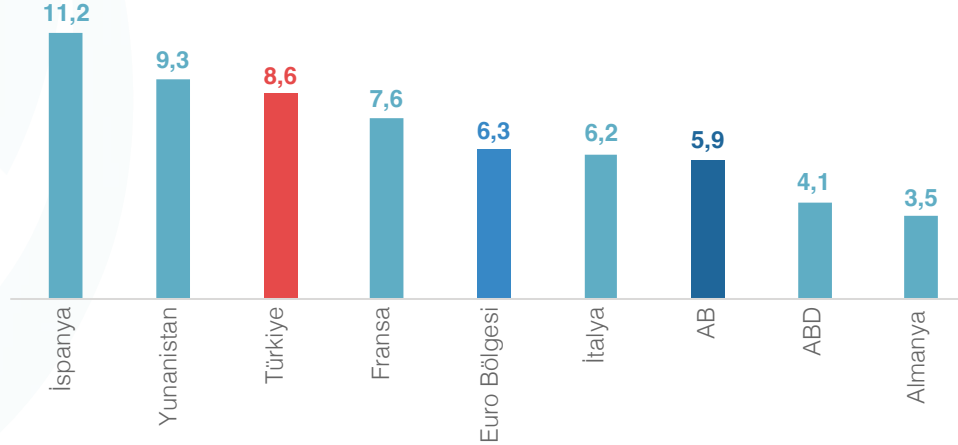
(Bin kişi)	Eylül	Bir Önceki Ay	Bir Önceki Aya Göre Fark
	Toplam		
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	66.016	65.979	37
İşgücü	35.923	35.792	131
İstihdam	3.100	3.065	35
İşsiz	3.100	3.065	35
İşgücüne dahil olmayanlar	30.093	30.187	-94
%			
İşgücüne katılma oranı	54,4	54,2	0,2
İstihdam oranı	49,7	49,6	0,1
İşsizlik oranı	8,6	8,6	0
Genç nüfusta işsizlik oranı (15-24 yaş)	17,1	16,8	0,3

“Geniş tanımlı işsizliği tanımlayan **âtil işgücü** oranı, eylül ayında **1,7 puan azalışla %25,6** oldu.”

“Avrupa’da Genç İşsizlikte Artış”

Eylül ayında mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranı hem Euro Bölgesi’nde hem de AB’de ağustos ayına göre sabit kaldı. Böylece eylül ayında Euro Bölgesi’nde işsizlik oranı %6,3, AB’de ise %5,9 oranında kalmaya devam etti. Eurostat’ın sonuçlarına göre eylül ayında genç işsizlik oranı bir önceki aya göre AB’de 0,3 puan, Euro Bölgesi’nde ise 0,1 puan artış kaydetti. Sonuçlara göre 15-24 yaş aralığındaki işsizlik oranı AB’de %14,8, Euro Bölgesi’nde ise %14,4 oldu.

Seçili Ülkelerde İşsizlik Oranı (%), Eylül 2024

“Sanayi Sektöründeki Ücretli Çalışan Sayısında Daralma Devam Ediyor”

Sanayi, inşaat ve ticaret-hizmet sektörleri toplamında ücretli çalışan sayısı, bir önceki yılın eylül ayına göre %2,7 artışla 15 milyon 973 bin 744 kişi olarak gerçekleşti. Sektör bazında incelendiğinde inşaat sektöründe %6,3 ve ticaret-hizmet sektöründe %4 oranında artış görülürken sanayi sektöründe ise ücretli çalışan sayısındaki daralma devam ederek %0,7 oranında azalma kaydedildi.

Aylık bazda ise ücretli çalışan sayısı bir önceki aya göre %0,2 oranında artış gösterdi. Sektörel kırılımlarda en yüksek artış %0,8 oranı ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri ile idari ve destek hizmet faaliyetlerinde görüldü. İlgili ayda en çok azalış kaydeden sektörler arasında su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri yerini korurken sanayi (-%0,2) ve imalat (-%0,2) sektörleri de bu gruba dahil oldu.

Ücretli Çalışan Sayılarının Sektörlere Göre Dağılımı, Eylül 2024

Sektörler (Bin Kişi)	Eylül 2024	Eylül 2023	Yıllık Fark	Yıllık Değişim (%)
Toplam (Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmetler)	15.973.744	15.550.366	423.378	2,7
Sanayi	5.058.949	5.093.281	-34.332	-0,7
Madencilik ve taş ocakçılığı	144.970	146.140	-1.170	-0,8
İmalat	4.708.690	4.742.643	-33.953	-0,7
Elektrik, gaz, buhar	138.937	137.469	1.468	1,1
Su temini; kanalizasyon	66.352	67.029	-677	-1,0
İnşaat	1.877.727	1.766.494	111.233	6,3
Ticaret ve hizmetler	9.037.068	8.690.591	346.477	4,0
Ticaret	3.439.445	3.337.978	101.467	3,0
Ulaştırma ve depolama	1.267.511	1.205.027	62.484	5,2
Konaklama ve yiyecek	1.376.252	1.280.259	95.993	7,5
Bilgi ve iletişim	294.855	288.669	6.186	2,1
Finans ve sigorta faaliyetleri	344.080	334.286	9.794	2,9
Gayrimenkul	124.452	122.805	1.647	1,3
Mesleki, bilimsel ve teknik	677.505	668.089	9.416	1,4
İdari ve destek	1.512.968	1.453.478	59.490	4,1

Kaynak: TÜİK

iTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tasarım ve Hazırlık | Stratejik Araştırmalar Merkezi

itosamkurumsal

www.itosam.org.tr